

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii Guvernului privind cadrul național de analiză integrată și gestionare a riscurilor la adresa securității naționale

1. Denumirea autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii de Guvern privind cadrul național de analiză integrată și gestionare a riscurilor la adresa securității naționale constituie un proiect normativ elaborat de către Centrul Național de Management al Crizelor.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii Guvernului se elaborează în baza art.6 alin. (1) și alin. (7) din <i>Legea nr.248/2025 privind managementul situațiilor de criză</i> și a art.21 din <i>Legea nr.249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova</i> , având în vedere necesitățile și obligațiile Republicii Moldova de a-și consolida capacitatea instituțională și procedurală în materie de prevenire, pregătire, răspuns și recuperare la și după situații de criză, în concordanță cu standardele europene și internaționale.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În prezent, la nivel național nu există un cadru unitar, coerent și integrat de identificare, analiză și evaluare a riscurilor la adresa securității naționale, ceea ce conduce la abordări fragmentate, necorelate și la dificultăți în prioritizarea măsurilor de prevenire, pregătire, răspuns și recuperare. Deși cadrul normativ instituit prin <i>Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză</i> și <i>Legea nr. 249/2025 privind securitatea națională</i> stabilește principiile generale privind identificarea, evaluarea și gestionarea riscurilor la adresa securității naționale, acesta nu conține mecanisme metodologice detaliate și uniforme pentru desfășurarea procesului de analiză integrată a riscurilor la nivel național. În lipsa unui cadru metodologic unic, evaluările sectoriale de risc sunt realizate prin abordări și instrumente diferite, ceea ce limitează comparabilitatea rezultatelor, integrarea acestora într-o imagine națională comună și fundamentarea procesului decizional strategic la nivelul Guvernului și al Consiliului Național de Securitate.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Proiectul urmărește instituirea cadrului național de analiză integrată și gestionare a riscurilor la adresa securității naționale, prin aprobarea Metodologiei de elaborare a Evaluării Naționale de Risc și instituirea unui mecanism unitar de identificare, analiză, evaluare, monitorizare, revizuire și raportare a riscurilor. Obiectivele specifice vizează asigurarea coerenței și interoperabilității proceselor de gestionare a riscurilor între toate autoritățile și instituțiile publice, integrarea măsurilor de reducere a vulnerabilităților și de consolidare a rezilienței în politicile și strategiile naționale, dezvoltarea capacităților de reacție și recuperare prin mecanisme coordonate de răspuns în situația materializării efectelor unui risc, precum și corelarea cadrului național cu standardele ONU, UE, OCDE și ISO 31000. Soluția propusă constă în instituirea unui proces ciclic și continuu de analiză integrată a riscurilor, care include identificarea și clasificarea riscurilor, elaborarea listei extinse și a listei prioritare a riscurilor, întocmirea fișelor de risc, constituirea și actualizarea Registrului Național al Riscurilor, precum și elaborarea periodică a Raportului de Evaluare Națională de Risc cu responsabilități clar atribuite Centrului Național de Management al Crizelor, Serviciului

Consiliului Național de Securitate, instituțiilor și autorități publice - naționale și locale, operatorilor economici sau societății civile și mediului academic.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

O primă opțiune ar fi fost menținerea situației actuale, în care evaluările de risc se realizează neunitar, neconsecvent și doar în unele sectoare prin metodologii distincte, fără o integrare națională și fără o matrice națională unică care identifică și prioritizează riscurile, însă această variantă perpetuează fragmentarea și menținerea unui regim de analiză de risc neuniform la nivelul instituțiilor și autorităților publice și nu răspunde obligațiilor asumate prin Legea nr.248/2025 și Legea nr.249/2025.

O altă opțiune ar fi fost adoptarea unor elemente de ghidaj sau instrucțiuni metodologice la nivel de ministere, dar aceasta nu ar fi asigurat caracterul obligatoriu, uniformitatea aplicării și nici baza și mecanismul pentru constituirea Registrului Național al Riscurilor și a raportului ciclic al Evaluării Naționale de Risc.

Totodată, au fost analizate modele și abordări axate strict pe anumite tipuri de riscuri (dezastre, apărare, energie, cibernetic), însă s-a constatat că doar o metodologie integrată, unitară la nivel național, multisectorială și interinstituțională, adoptată la nivel de Guvern, poate răspunde principiului abordării integrate și cerințelor de coordonare strategică la nivel național.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Prin instituirea unui cadru metodologic unitar, proiectul va îmbunătăți calitatea deciziilor de politici publice în domeniul securității naționale și al managementului situațiilor de criză, asigurând fundamentarea acestora pe evaluări de risc coerente, comparabile și validate interinstituțional. Introducerea listei extinse de riscuri, a listei prioritare, a fișelor de risc standardizate și a matricei naționale de risc va permite ierarhizarea obiectivă a riscurilor și orientarea resurselor și a investițiilor către contracararea efectelor riscurilor cu nivel de gravitate înalt sau critic.

Impactul administrativ constă, în principal, în instituirea unor proceduri clare de colectare, analiză, raportare și actualizare a datelor și informațiilor privind riscurile din toate domeniile guvernantei democratice, sub coordonarea Centrului Național de Management al Crizelor, cu sprijinul Serviciului Consiliului Național de Securitate, cu raportare periodică către Consiliul Național de Securitate și către alte autorități.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

În plan financiar, reglementarea creează premisele pentru o planificare bugetară mai eficientă în domeniul prevenirii, pregătirii, răspunsului și recuperării prin alocarea resurselor în funcție de rezultate cuantificabile ale evaluării riscurilor și de prioritățile stabilite în Raportul Evaluării Naționale de Risc.

Implementarea proiectului nu presupune instituirea unor structuri noi și nici alocarea imediată a unor resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat. Activitățile prevăzute de metodologie urmează a fi realizate în limitele efectivelor și resurselor aprobate autorităților și instituțiilor implicate.

Eventualele necesități de dezvoltare ulterioară a sistemelor informaționale, a instrumentelor analitice sau a programelor de instruire vor fi evaluate și planificate separat, în funcție de disponibilitatea resurselor financiare și de prioritățile stabilite de Guvern.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Operatorii economici, în special gestionarii infrastructurilor critice și furnizorii de servicii esențiale, vor avea obligația de a implementa măsuri de gestionare a riscurilor, de a elabora planuri proprii de management al crizelor, de continuitate și de contingență, de a participa la exerciții și de a coopera cu autoritățile în procesul de prevenire, pregătire, răspuns și recuperare. Aceștia vor trebui să instituie mecanisme interne de monitorizare și raportare a riscurilor, să desemneze puncte de contact și să participe la schimbul de date și bune practici, ceea ce va genera costuri de conformare proporționale cu dimensiunea și natura activităților desfășurate. În același timp, includerea sectorului privat în procesul de evaluare națională de risc consolidează continuitatea serviciilor esențiale și reziliența infrastructurilor critice, reducând pierderile potențiale în caz de criză și sporind predictibilitatea mediului de afaceri.

4.4. Impactul social

Implementarea cadrului național de evaluare a riscurilor va contribui la creșterea nivelului de protecție a populației, prin îmbunătățirea capacității statului de a identifica riscurile cu impact asupra vieții, sănătății, bunăstării și siguranței publice și de a proiecta măsuri preventive adecvate.

Consolidarea cooperării între autorități, sectorul privat, societatea civilă și mediul academic, precum și promovarea culturii de prevenire și a rezilienței societale, vor susține pregătirea populației pentru situații de urgență, criză sau criză majoră și vor reduce vulnerabilitățile comunităților.

Prin prioritizarea riscurilor și alocarea proporțională a resurselor, reglementarea contribuie la diminuarea impactului social al unor evenimente de o gravitate ridicată (dezastre, perturbări ale serviciilor esențiale, crize de securitate), în favoarea menținerii funcțiilor vitale ale statului.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Metodologia prevede evaluarea impactului riscurilor asupra mediului, inclusiv asupra ecosistemelor, resurselor naturale și calității mediului, ca parte a procesului de analiză integrată, ceea ce întărește capacitatea instituțiilor de a identifica din timp riscurile de mediu cu potențial catastrofal.

Prin integrarea riscurilor de dezastre și altor pericole în listele extinse și prioritare și prin corelarea acestora cu politicile sectoriale de mediu, se asigură o fundamentare mai bună a măsurilor de prevenire și reducere a efectelor adverse asupra mediului.

În perspectivă, un sistem consolidat de evaluare a riscurilor va facilita investițiile orientate spre reducerea riscurilor de mediu și protejarea infrastructurilor critice de mediu (apă, energie, deșeuri), contribuind la un nivel mai ridicat de reziliență ecologică și de combatere a efectelor schimbărilor climatice.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Reglementarea generează un impact pozitiv asupra guvernantei generale a riscurilor, prin delimitarea și consolidarea mecanismelor de cooperare instituțională dintre CNMC, Serviciul Consiliului Național de Securitate și celelalte autorități și instituții implicate în procesul de analiză și gestionare a riscurilor, formalizarea mecanismelor de coordonare și instituirea principiilor de abordare integrată, prevenire, proporționalitate, finanțare responsabilă și control democratic.

Prin elaborarea și actualizarea Registrului Național al Riscurilor și a Evaluării Naționale de Risc, Guvernul va dispune de un instrument strategic de planificare, inclusiv pentru prioritizarea investițiilor în securitate, protecție civilă, infrastructuri critice și servicii esențiale. De asemenea, alinierea cadrului național la standardele ONU, UE și OCDE va sprijini cooperarea internațională, accesul la instrumente de sprijin și compatibilitatea cu mecanismele europene de protecție civilă și reziliență.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul contribuie la apropierea de acquis-ul UE în domeniul gestionării riscurilor și al protecției civile, prin instituirea unui cadru metodologic compatibil cu standardele promovate de Uniunea Europeană în materie de evaluare a riscurilor și de consolidare a rezilienței, inclusiv prin utilizarea unor instrumente similare (matrice de risc, liste prioritare, registre naționale). Metodologia este aliniată la abordările integrate privind riscurile transnaționale și globale, sprijinind îndeplinirea obligațiilor și recomandărilor care decurg din Acordul de Asociere RMUE și din cooperarea cu mecanismele europene relevante.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Adoptarea Hotărârii de Guvern și aprobarea Metodologiei creează cadrul juridic intern necesar pentru implementarea instrumentelor europene de evaluare a riscurilor și pentru participarea la platforme și inițiative regionale de schimb de date și bune practici. Prin integrarea tuturor tipurilor de riscuri într-un sistem comun de guvernare, planificare și acțiune, proiectul facilitează compatibilitatea cu cerințele și standardele UE privind protecția infrastructurilor critice, continuitatea serviciilor esențiale și gestionarea crizelor cu caracter transfrontalier.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Potrivit Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost supus consultărilor publice cu părțile interesate și publicul larg, prin intermediul consultărilor publice de pe platforma guvernamentală: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/16159
7. Concluziile expertizelor
Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție și expertizei juridice în conformitate cu art. 36 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul dezvoltă și operationalizează prevederile Legii nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză și ale Legii nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova, instituind mecanisme metodologice uniforme pentru analiza și evaluarea riscurilor la adresa securității naționale. Aplicarea metodologiei nu afectează reglementările sectoriale existente, acestea urmând să fie utilizate complementar, în măsura în care nu contravin principiilor și mecanismelor stabilite prin cadrul național de analiză integrată și gestionare a riscurilor.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea prevederilor proiectului va fi realizată etapizat de către CNMC, în cooperare cu autoritățile și instituțiile implicate, prin elaborarea și transmiterea instrumentelor metodologice, colectarea și consolidarea informațiilor privind riscurile, constituirea Registrului Național al Riscurilor și elaborarea periodică a Raportului de Evaluare Națională de Risc. CNMC va asigura coordonarea metodologică a procesului, administrarea Registrului Național al Riscurilor și organizarea procesului de actualizare periodică a evaluărilor de risc la nivel național.